

ಶ್ರೀಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣಭರತಶತ್ರುಘ್ನಹನುಮತ್ಸಮೇತ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ

ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣೇ ವಾಲ್ಮೀಕೀಯೇ ಆದಿಕಾವ್ಯೇ ಸುಂದರಕಾಂಡೇ

॥ ದ್ವಿಷಷ್ಠಿತಮಃ ಸರ್ಗಃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ಶ್ರೀ ರಂಗರಾಮಾನುಜ ಮಹಾದೇಶಿಕನ್

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ಶ್ರೀಃ

ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ

ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ

॥ ದ್ವಿಷಷ್ಟಿತಮಃ ಸರ್ಗಃ ॥

ವಾನರೈರ್ಮಧುವನರಕ್ಷಕಾಣಾಂ ದಧಿಮುಖಸ್ಯ ಚ ಪರಾಭವಃ ಸಭೃತ್ಯಸ್ಯ
ದಧಿಮುಖಸ್ಯ ಸುಗ್ರೀವಪಾರ್ಶ್ವೇ ಗಮನಂ ಚ

ತಾನುವಾಚ ಹರಿಶ್ರೇಷ್ಠೋ ಹನೂಮಾನ್ ವಾನರರ್ಷಭಃ |

ಅವ್ಯಗ್ರಮನಸೋ ಯೂಯಂ ಮಧು ಸೇವತ ವಾನರಾಃ || 5.62.1 ||

ಅಹಮಾವರ್ಜಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಯುಷ್ಮಾಕಂ ಪರಿಪಂಥಿನಃ |

ಶ್ರುತ್ವಾ ಹನೂಮತೋ ವಾಕ್ಯಂ ಹರಿಣಾಂ ಪ್ರವರೋಽಂಗದಃ || 5.62.2 ||

ಪ್ರತ್ಯುವಾಚ ಪ್ರಸನ್ನಾತ್ಮಾ ಪಿಬಂತು ಹರಯೋ ಮಧು |

ಅವಶ್ಯಂ ಕೃತಕಾರ್ಯಸ್ಯ ವಾಕ್ಯಂ ಹನುಮತೋ ಮಯಾ || 5.62.3 ||

ಅಕಾರ್ಯಮಪಿ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಕಿಮಂಗಂ ಪುನರೀದೃಶಂ |

ಅಂಗದಸ್ಯ ಮುಖಾಚ್ಛ್ರತ್ವಾ ವಚನಂ ವಾನರರ್ಷಭಾಃ || 5.62.4 ||

ಸಾಧು ಸಾಧ್ವಿತಿ ಸಂಹೃಷ್ಟಾ ವಾನರಾಃ ಪ್ರತ್ಯಪೂಜಯನ್ |

ಪೂಜಯಿತ್ವಾಂಗದಂ ಸರ್ವೇ ವಾನರಾ ವಾನರರ್ಷಭಂ || 5.62.5 ||

ಜಗ್ಗುರ್ಮಧುವನಂ ಯತ್ರ ನದೀವೇಗ ಇವ ದ್ರುಮಂ |

ತೇ ಪ್ರವಿಷ್ಟಾ ಮಧುವನಂ ಪಾಲಾನಾಕ್ರಮ್ಯ ಶಕ್ತಿತಃ || 5.62.6 ||

ಅತಿಸರ್ಗಾಚ್ಚ ಪಟವೋ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಶ್ರುತ್ವಾ ಚ ಮೈಥಿಲೀಂ |

ಪಪುಃ ಸರ್ವೇ ಮಧು ತದಾ ರಸವತ್ ಫಲಮಾದದುಃ || 5.62.7 ||

ಉತ್ಪತ್ಯ ಚ ತತಃ ಸರ್ವೇ ವನಪಾಲಾನ್ ಸಮಾಗತಾನ್ |

ತೇ ತಾಡಯಂತಃ ಶತಶಃ ಸಕ್ತಾ ಮಧುವನೇ ತದಾ || 5.62.8 ||

ಮಧೂನಿ ದ್ರೋಣಮಾತ್ರಾಣಿ ಬಾಹುಭಿಃ ಪರಿಗೃಹ್ಯ ತೇ |
ಪಿಬಂತಿ ಕಪಯಃ ಕೇಚಿತ್ ಸಂಘಶಸ್ತತ್ರ ಹೃಷ್ಟವತ್ || 5.62.9 ||

ಘ್ನಂತಿ ಸ್ಮ ಸಹಿತಾಃ ಸರ್ವೇ ಭಕ್ಷಯಂತಿ ತಥಾಪರೇ |
ಕೇಚಿತ್ ಪೀತ್ವಾಪವಿದ್ಯಂತಿ ಮಧೂನಿ ಮಧುಪಿಂಗಲಾಃ || 5.62.10 ||

ಮಧೂಚ್ಛಿಷ್ಟೇನ ಕೇಚಿಚ್ಚ ಜಘ್ನುರನ್ಯೋನ್ಯಮುತ್ಕಟಾಃ |
ಅಪರೇ ವೃಕ್ಷಮೂಲೇಷು ಶಾಖಾ ಗೃಹ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಾಃ || 5.62.11 ||

ಅತ್ಯರ್ಥಂ ಚ ಮದಗ್ಲಾನಾಃ ಪರ್ಣಾನ್ಯಾಸ್ತೀರ್ಯ ಶೇರತೇ |
ಉನ್ನತ್ತವೇಗಾಃ ಪ್ಲವಗಾ ಮಧುಮತ್ತಾಶ್ಚ ಹೃಷ್ಟವತ್ || 5.62.12 ||

ಕ್ಷಿಪಂತ್ಯಪಿ ತದಾನ್ಯೋನ್ಯಂ ಸ್ಪಲಂತಿ ಚ ತಥಾಪರೇ |
ಕೇಚಿತ್ ಕ್ಷ್ವೇಡಾನ್ ಪ್ರಕುರ್ವಂತಿ ಕೇಚಿತ್ ಕೂಜಂತಿ ಹೃಷ್ಟವತ್ || 5.62.13 ||

ಹರಯೋ ಮಧುನಾ ಮತ್ತಾಃ ಕೇಚಿತ್ ಸುಪ್ತಾ ಮಹೀತಲೇ |
ಧೃಷ್ಟಾಃ ಕೇಚಿದ್ಧಸಂತ್ಯನ್ಯೇ ಕೇಚಿತ್ ಕುರ್ವಂತಿ ಚೇತರತ್ || 5.62.14 ||

ಕೃತ್ವಾ ಕೇಚಿದ್ ವದಂತ್ಯನ್ಯೇ ಕೇಚಿದ್ ಬುದ್ಧಂತಿ ಚೇತರತ್ |
ಯೇಽಪ್ಯತ್ರ ಮಧುಪಾಲಾಃ ಸ್ಯುಃ ಪ್ರೇಷ್ಯಾ ದಧಿಮುಖಸ್ಯ ತು || 5.62.15 ||

ತೇಽಪಿ ತೈರ್ವಾನರೈರ್ಭೀಮೈಃ ಪ್ರತಿಷಿದ್ಧಾ ದಿಶೋ ಗತಾಃ |
ಜಾನುಭಿಶ್ಚ ಪ್ರಘೃಷ್ಣಾಶ್ಚ ದೇವಮಾರ್ಗಂ ಚ ದರ್ಶಿತಾಃ || 5.62.16 ||

ಅಬ್ರುವನ್ ಪರಮೋದ್ವಿಗ್ನಾ ಗತ್ವಾ ದಧಿಮುಖಂ ವಚಃ |
ಹನೂಮತಾ ದತ್ತವರೈರ್ಹತಂ ಮಧುವನಂ ಬಲಾತ್ |
ವಯಂ ಚ ಜಾನುಭಿರ್ಘೃಷ್ಣಾ ದೇವಮಾರ್ಗಂ ಚ ದರ್ಶಿತಾಃ || 5.62.17 ||

ತದಾ ದಧಿಮುಖಃ ಕ್ರುದ್ಧೋ ವನಪಸ್ತತ್ರ ವಾನರಃ |
ಹತಂ ಮಧುವನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಸಾಂತ್ವಯಾಮಾಸ ತಾನ್ ಹರೀನ್ || 5.62.18 ||

ಏತಾಗಚ್ಛತ ಗಚ್ಛಾಮೋ ವಾನರಾನತಿರ್ದರ್ಶಿತಾನ್ |
ಬಲೇನಾವಾರಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಪ್ರಭುಂಜಾನಾನ್ ಮಧೂತ್ತಮಂ || 5.62.19 ||

ಶ್ರುತ್ವಾ ದಧಿಮುಖಸ್ಯೇದಂ ವಚನಂ ವಾನರರ್ಷಭಾಃ |
ಪುನರ್ವೀರಾ ಮಧುವನಂ ತೇನೈವ ಸಹಿತಾ ಯಯುಃ || 5.62.20 ||

ಮಧ್ಯೇ ಚೈಷಾಂ ದಧಿಮುಖಃ ಸುಪ್ರಗೃಹ್ಯ ಮಹಾತರುಂ |
ಸಮಭ್ಯಧಾವನ್ ವೇಗೇನ ಸರ್ವೇ ತೇ ಚ ಪ್ಲವಂಗಮಾಃ || 5.62.21 ||

ತೇ ಶಿಲಾಃ ಪಾದಪಾಂಚೈವ ಪಾಷಾಣಾಮಪಿ ವಾನರಾಃ |
ಗೃಹೀತ್ವಾಭ್ಯಾಗಮನ್ ಕ್ರುದ್ಧಾ ಯತ್ರ ತೇ ಕಪಿಕುಂಜರಾಃ || 5.62.22 ||

ಬಲಾನ್ನಿವಾರಯಂತಶ್ಚ ಆಸೇದುರ್ಹರಯೋ ಹರೀನ್ |
ಸಂದಷ್ಟಾಪ್ತಪುಟಾಃ ಕ್ರುದ್ಧಾ ಭರ್ತ್ಸಯಂತೋ ಮುಹುರ್ಮುಹುಃ || 5.62.23 ||

ಅಥ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ದಧಿಮುಖಂ ಕ್ರುದ್ಧಂ ವಾನರಪುಂಗವಾಃ |
ಅಭ್ಯಧಾವಂತ ವೇಗೇನ ಹನುಮತ್ಪ್ರಮುಖಾಸ್ತದಾ || 5.62.24 ||

ಸವ್ಯಕ್ಷಂ ತಂ ಮಹಾಬಾಹುಮಾಪತಂತಂ ಮಹಾಬಲಂ |
ವೇಗವಂತಂ ವಿಜಗ್ರಾಹ ಬಾಹುಭ್ಯಾಂ ಕುಪಿತೋಽಂಗದಃ || 5.62.25 ||

ಮದಾಂಧೋ ನ ಕೃಪಾಂ ಚಕ್ರೇ ಆರ್ಯಕೋಽಯಂ ಮಮೇತಿ ಸಃ |
ಅಥೈನಂ ನಿಷ್ಠಿಪೇಷಾಶು ವೇಗೇನ ವಸುಧಾತಲೇ || 5.62.26 ||

ಸ ಭಗ್ನಬಾಹೂರುಮುಖೋ ವಿಹ್ವಲಃ ಶೋಣಿತೋಕ್ಷಿತಃ |
ಪ್ರಮುಮೋಹ ಮಹಾವೀರೋ ಮುಹೂರ್ತಂ ಕಪಿಕುಂಜರಃ || 5.62.27 ||

ಸ ಕಥಂಚಿದ್ ವಿಮುಕ್ತಸೈರ್ವಾನರೈರ್ವಾನರರ್ಷಭಃ |
ಉವಾಚೈಕಾಂತಮಾಗತ್ಯ ಸ್ವಾನ್ ಭೃತ್ಯಾನ್ ಸಮುಪಾಗತಾನ್ || 5.62.28 ||

ಏತಾಗಚ್ಛತ ಗಚ್ಛಾಮೋ ಭರ್ತಾ ನೋ ಯತ್ರ ವಾನರಃ |
ಸುಗ್ರೀವೋ ವಿಪುಲಗ್ರೀವಃ ಸಹ ರಾಮೇಣ ತಿಷ್ಠತಿ || 5.62.29 ||

ಸರ್ವಂ ಚೈವಾಂಗದೇ ದೋಷಂ ಶ್ರಾವಯಿಷ್ಯಾಮ ಪಾರ್ಥಿವೇ |
ಅಮರ್ಷೀ ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಘಾತಯಿಷ್ಯತಿ ವಾನರಾನ್ || 5.62.30 ||

ಇಷ್ಟಂ ಮಧುವನಂ ಹೈತತ್ ಸುಗ್ರೀವಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ |
ಪಿತೃಪೈತಾಮಹಂ ದಿವ್ಯಂ ದೇವೈರಪಿ ದುರಾಸದಂ || 5.62.31 ||

ಸ ವಾನರಾನಿಮಾನ್ ಸರ್ವಾನ್ ಮಧುಲುಬ್ಧಾನ್ ಗತಾಯುಷಃ |
ಘಾತಯಿಷ್ಯತಿ ದಂಡೇನ ಸುಗ್ರೀವಃ ಸಸುಹೃಜ್ಜನಾನ್ || 5.62.32 ||

ವಧ್ಯಾ ಹೈತೇ ದುರಾತ್ಮಾನೋ ನೃಪಾಜ್ಞಾಪರಿಪಂಥಿನಃ |
ಅಮರ್ಷಪ್ರಭವೋ ರೋಷಃ ಸಫಲೋ ಮೇ ಭವಿಷ್ಯತಿ || 5.62.33 ||

ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ದಧಿಮುಖೋ ವನಪಾಲಾನ್ ಮಹಾಬಲಃ |
ಜಗಾಮ ಸಹಸೋತ್ಪತ್ಯ ವನಪಾಲ್ಯೈಃ ಸಮನ್ವಿತಃ || 5.62.34 ||

ನಿಮೇಷಾಂತರಮಾತ್ರೇಣ ಸ ಹಿ ಪ್ರಾಪ್ತೋ ವನಾಲಯಃ |
ಸಹಸ್ರಾಂಶುಸುತೋ ಧೀಮಾನ್ ಸುಗ್ರೀವೋ ಯತ್ರ ವಾನರಃ || 5.62.35 ||

ರಾಮಂ ಚ ಲಕ್ಷ್ಮಣಂ ಚೈವ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸುಗ್ರೀವಮೇವ ಚ |
ಸಮಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂ ಜಗತೀಮಾಕಾಶಾನ್ನಿಪಪಾತ ಹ || 5.62.36 ||

ಸ ನಿಪತ್ಯ ಮಹಾವೀರಃ ಸರ್ವೈಸ್ತೈಃ ಪರಿವಾರಿತಃ |
ಹರಿದ್ಧಧಿಮುಖಃ ಪಾಲ್ಯೈಃ ಪಾಲಾನಾಂ ಪರಮೇಶ್ವರಃ || 5.62.37 ||

ಸ ದೀನವದನೋ ಭೂತ್ವಾ ಕೃತ್ವಾ ಶಿರಸಿ ಚಾಂಜಲಿಂ |
ಸುಗ್ರೀವಸ್ಯಾಶು ತೌ ಮೂರ್ಧ್ನಾ ಚರಣೌ ಪ್ರತ್ಯಪೀಡಯತ್ || 5.62.38 ||

|| ಇತ್ಯಾರ್ಷೇ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣೇ ವಾಲ್ಮೀಕೀಯೇ ಆದಿಕಾವ್ಯೇ ಸುಂದರಕಾಂಡೇ
ದ್ವಿಷಷ್ಟಿತಮಃ ಸರ್ಗಃ ||